

ATLANTSAMMENSLUTNINGEN
– forum for sikkerhedspolitik

Atlant Brief

Terror, hatecrimes og hooligans - sådan forbereder Rusland sig på truslerne under VM 2018

Af Ida Alban Adler, Kirstine Ottesen & ansvarshavende redaktør
Lars Bangert Struwe

Udgivet juni 2018

Introduktion

Op mod en million fodboldfans fra hele verden forventes at besøge Moskva, når Rusland i den kommende måned er vært ved VM 2018. Verdensmesterskaberne i fodbold i Rusland afholdes i 11 forskellige byer på 12 forskellige stadions fra d. 14. juni til d. 15 juli. På den officielle VM-hjemmeside har man forberedt sig ved at give gode råd om transport, telefonnumre ved nødstilfælde og en miniparlør med de vigtigste russiske ord.

Samtidig husker verden både konflikten med Ukraine, de russiske hooligans, der gik amok under EM i Marseille i 2016, og loven mod homoseksuelle, der blev indført i 2013, medierne skriver, hvordan homoseksuelle fans skal passe på, når de rejser rundt i Rusland og om voldelige russere, man skal undgå at møde.

Vi har op til VM 2018 vurderet de områder, hvor Rusland bør holde særligt øje med sikkerheden: Hooliganisme, terrorisme og hatecrimes.

FIFA WORLD CUP
RUSSIA 2018

Hooliganisme

Vi så, hvordan russiske hooligans udviste ekstrem voldelig adfærd ved EM i Frankrig 2016.

Russiske hooligans er organiserede og effektive, og under EM i Frankrig fik deres ofre alt fra en blodtud til at blive slået i koma.

I Rusland blev volden rost. Blandt andet Ruslands Fodbold Union's (RFU) formand Igor Lebedev der tweetede "godt gået drenge" og udtalte, at de forsvarede deres hjemlands ære, mens daværende sportsminister Vitalij Mutko kaldte det et "set-up" og Putin undrede sig over, hvordan 200 russiske fans havde formået at slå 1000 modstandere.

De russiske hooligans blev rost, fordi de repræsenterer den stærke russiske mand - og man bliver stolt, når den russiske mand kan slå fra sig. Den russiske mand er ikke længere afdanket og alkoholiseret, men veltrænet, stærk og disciplineret. Efter Putin-forbillede repræsenterede de russiske hooligans Ruslands overlegne maskulinitet. Spørgsmålet er derfor: Hvor meget vil dette års VM blive præget af hooligan-vold? Ruslands sportsminister Pavel Kolobkov har i den forbindelse udtalt, at:

"Hooligans vil ikke komme til VM kampene i Rusland. Arrangørerne arbejder tæt sammen med offentlige myndigheder om sikkerhedsspørgsmål". [1]

Hooliganisme

Internt i Rusland har hooliganisme længe været et problem. Mordet på en Spartak Moskva fan, Jegor Sviridov, under en slåskamp i 2010 og de efterfølgende optøjer og demonstrationer fik russiske myndigheder til at få øjnene op for hooliganisme i Rusland, og siden har der været et intenst fokus på at bekæmpe denne type vold.

Russisk politi, efterretningstjenester og det russiske center for antiekstremisme, Centre E, har kørt hårde crackdowns på hooligans, der nu beklager sig over at blive overvåget, ransaget, arresteret og chikaneret af myndighederne. Sidste år blev der desuden vedtaget en lov, som skærper straffen for vold under sportsbegivenheder.[2]

De russiske myndigheder har sat alt ind for at skærpe sikkerheden på stadion under VM i forhold til voldelige fans. Fans med hooligan-baggrund er blevet blacklisted og forment adgang til stadions, og mange hooligans har derfor forsøgt at holde lav profil for ikke at havne på listerne. Derudover har russiske myndigheder indført et fan-id, som skal sørge for, at bandlyste fans ikke får adgang til VM-kampe.[3] Disse tiltag stopper naturligvis ikke hooligans fra at afholde slåskampe udenfor stadion, som også var tilfældet under EM i 2016.

Rusland garanterer dog for deltagernes og turisternes sikkerhed under VM, og det er vigtig for Rusland, at VM 2018 ikke blive præget af historier om vold, men af sportsskampe og et flot show.

Terror

Rusland er generelt meget bekymret for terrorisme - især på grund af Ruslands involvering i Syrien og uroligheder i Kaukasus. I april 2017 blev 16 mennesker dræbt i et terrorangreb i Sankt Petersborgs metro, og ISIL tog ansvaret, da otte personer sidste år blev stukket ned i den sibiriske by Surgut. Samtidig ser Rusland med stor bekymring på de over 3000 russiske Syrienskrigere og deres mulige hjemvendelse.

Under VM 2018 er lonewolfs, altså gerningsmænd der udfører angreb alene, den største terrortrussel.

En rapport fra analyseinstituttet IHS Jane's vurderer, at militante islamister i Kaukasus udgør den største trussel. På grund af den tætte afstand til Nordkaukasus er der derfor højere risiko for angreb i Sotji og Volgograd end i Moskva og Sankt Petersborg. Rapporten vurderer også, at angreb med kniv, køretøjer eller improviserede eksplosiver er mest sandsynlige.[4]

Den islamiske terrorgruppe ISIL har ad flere omgange truet sikkerheden ved VM. Uofficiel propaganda fra ISIL opfordrer enkeltpersoner til at begå angreb på steder, hvor der er mange mennesker og dårlig sikkerheden, for at opnå størst effekt og flest dødsfald. Blandt andet med en plakat, der viser et eksploderet stadion, Putin i sigtekornet og teksten "Rusland 2018. Putin, du er vantro. Du vil betale for drabene på muslimer." Også nogle af fodboldverdenens største helte, Messi og Neymar, er motiver for ISIL's trusler mod VM.

Terror

I februar 2018 begik en person, der var ukendt for de russiske efterretningstjenester, et terrorangreb i den russiske republik Dagestan. Siden da har russiske efterretningstjenester haft et særligt fokus på 'sovende terrorister', altså personer, der ikke tidligere har været under mistanke for ekstremisme, men som pludselig begår terrorhandlinger. Det betyder efter al sandsynlighed at eksempelvis VM-personale tjekkes grundigt for ikke at være sovende terrorister.

I januar 2017 blev det rapporteret, at Ruslands efterretningstjeneste i løbet af World Hockey Championship i 2016 forhindrede et forsøg på terrorangreb i Moskva. [5] Ligeledes er det blevet rapporteret, at FSB i maj i år har anholdt en række personer, der angiveligt planlagde angreb mod Moskva og Sankt Petersborg. Ved ransagninger af lejligheder, beboet af personer fra Centralasien, fandt man fire improviserede eksplosive anordninger af høj styrke, maskingeværer og granater. Målet var at gennemføre en række sabotage- og terrorhandlinger mod VM-fans på tætbefolkede områder i Ruslands to største byer.

Ifølge Ruslands Fodbold Forbund (RFU) lever sikkerheden på stadions op til UEFAS krav, der i starten af året gennemgik anti-terrorsikkerheden. Ifølge RFU er alle stadions udstyret med metaldetektorer til sporing af sprængstof, indikatorer for elektromagnetiske og akustiske felter, røntgenscannere til inspektion af hulrum, separationssystemer til strømmen af tilskuere og zoner til inspektion af køretøjer. Dermed vil terrorister have svært ved at tage nogen former for eksplosiver eller våben med ind på stadion.

Terror

Man skal dog alligevel være opmærksom på den panik, der kan sprede sig på et stadion. En mindre eksplosion, såsom fyrværkeri, kan muligvis være nok til at skabe panik blandt publikum og dermed risiko for nedtrampning.

Omkring stadions, træningsbaser, fanzoner og andre vigtige faciliteter, bliver der indført en særlig sikkerhedstilstand under VM. Der vil være begrænset trafik, og sikkerhedsforanstaltninger ved offentlig transport, jernbanestationer og lufthavne bliver styrket. [6]

Store angreb på stadions, som vi blandt andet så i Paris, er næppe sandsynlige. Derimod er risikoen fra sovende lonewolfs, der udfører mindre angreb med kniv eller køretøj væk fra stadion større. Men de russiske efterretningstjenester har ry for at være både brutale og effektive, og risikoen for, at der skulle ske et terrorangreb i forbindelse med VM, vurderes derfor ikke at være højere end normalt.

Hatecrimes

Særligt to former for hatecrimes er hyppige: Vold mod homoseksuelle (mænd) og racemotiveret vold, og der sker en stigning i antallet.[7]

Det er ikke forbudt at være homoseksuel i Rusland. Men siden 2013 har det været ulovligt at 'promovere utraditionelle seksuelle relationer' i tilstedeværelse af mindreårige, og der findes flere eksempler på, at homoseksuelle bliver udsat for diskrimination og vold. I 2017 kritiserede Human Rights Watch i sin årsrapport russiske myndigheder for fortsat at tillade diskrimination af LGBT-medlemmer.[8]

Derfor er hatecrimes mod homoseksuelle en af de potentielle trusler, der findes ved VM 2018. En engelsk klub har udarbejdet en officiel guide til engelske fodboldfans, hvor de op til VM anbefaler LGBT-medlemmer ikke at vise deres seksualitet offentligt, mens de er i Rusland.[9]

Den russiske VM-komité har dog udtalt, at alle er varmt velkomne ved VM - uanset race, køn, seksualitet - og garanterer for g ester og deltageres sikkerhed[10], men under vinter-ol i Sotji i 2014 bad præsident Putin om respekt for russiske traditioner og udtalte, at homoseksuelle ikke ville blive udsat for chikane under de olympiske lege, s  længe de holdt sig væk fra børn. [11]

Hatecrimes

I byen Rostov-ved-Don i det sydlige Rusland har 300 kosakker for nyligt erklæret, at de vil hjælpe politiet med at holde øje med, om homoseksuelle kysser på gaden. Kosakkerne er kendt for at opretholde ortodokse værdier, hvor tro og familie sættes højest, og er berygtede for deres brug af piske og deres ekstreme aggressivitet. I denne omgang har kosakkerne dog meddelt, at de vil forsøge at undgå den slags episoder og vil være tolerante overfor LGBT-personer under VM - hvis de ser to mænd kysse, vil de sende sagen videre til politiet, udtaler en af kosakkernes formænd.[12] Men deres tidligere voldelige adfærd bør dog skabe bekymring, og det anbefales at holde god afstand til kosakkerne.

Sikkerheden omkring stadioner vil være høj. LGBT-personer kommer næppe til at mærke noget til propagandaloven eller vold, medmindre de bevæger sig langt udenfor VM-områderne. En opfattelse blandt russere er, at vestlige værdier er forkerte, men så længe det er vestlige turister og ikke russere, der viser homoseksualitet, vil det blive tolereret eller ignoreret. Men det vil dog bekræfte nogle russere i deres idé om 'Gayropa' og den vestlige dekadence og forfald.

I forhold til racemotiveret vold bør der holdes et skarpt øje på russiske hooligans. De russiske hooligans er kædet tæt sammen med neo-nazister, og xenofobi i Rusland er et stigende problem. Had mod kaukasere får afløb på fodboldstadions i Rusland med afbrænding af tjetjenske flag, råb om "slå khatjes" (et ekstremt nedsættende ord om kaukasere) og vold mod kaukasere. Og fodboldspillere med mørk hud udsættes for racistiske tilråb og nedsættende bannere. Blandt andet flagede fans fra Lokomotiv Moskva i 2010 med et banner med billedet af en banan og ordene "Thanks West Brom" rettet mod den nigerianske spiller Peter Odemwingie. [13]

Konklusion

VM har afgørende betydning for Rusland og handler i høj grad også om politik - for et succesfuldt VM kan afspejle Ruslands storhed både internt i Rusland og overfor resten af verden.

Når VM er spredt over 11 forskellige byer, bliver både trusselvurderingen og sikkerhedsindsatsen langt mere vanskeligt. Sikkerhedsindsatsen skal fordeles over flere områder, og der opstår flere trusselscenarier, som man skal tage højde for. Det medfører en større sårbarhed. Det virker til, at sikkerhedsspørgsmålet har hovedfokus op til dette års VM. Rusland har hentet droner hjem fra Syrien, lukket havne og gennemført aktioner for at undgå terror og voldelige hooligans.

Med alle sikkerhedsforanstaltningerne bør publikum kunne føle sig sikre på stadion under VM 2018. Udenfor stadion findes mange af de samme risici, som der normalt findes, når mange mennesker er samlet.

Noter

[1] <https://worldcup2018.tass.ru/articles/4067470>

[2] <http://tass.com/sport/941764>

[3] <http://welcome2018.com/journal/materials/minsporta-khuligany-na-matchi-chm-2018-ne-popadut/>

[4] <http://www.janes.com/article/79334/terrorism-risks...>

[5] <https://www.novayagazeta.ru/articles/2018/04/27/76328-upolnomocheny-promolchat>

[6] <https://lenta.ru/news/2018/05/16/terrorizm/> og
<https://www.pravda.ru/news/politics/military/fsb/1...>

[7] Ingen officielle statistikker, men ifølge flere menneskerettighedsorganisationers rapporter

[8] Human Rights Watch 2017: <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/russia>

[9] <https://www.mirror.co.uk/sport/football/news/england-fans-official-guide-warns-12641801>

[10] <http://welcome2018.com/journal/materials/pravookhr...hchikam-chm-2018-opasatsya-nechego/> og
<https://apnews.com/3161660d3b424ff98ec24389a8ba05a0>

[11] <https://russian.rt.com/inotv/2014-01-18/Putin-prizval-geev-ostavit-detej> og
<https://www.theguardian.com/world/2014/jan/17/vladimir-putin-gay-winter-olympics-children>

[12] https://www.znak.com/2018-06-04/v_rostove_na_donu_...dit_za_celuyuchimisy_muzhchinami_na_chm_2018

[13] <http://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-...>

Forfatterne

Kirstine Ottesen. Journalist og stud.
ba i Russisk

Kirstine har fokus på det russiske
mediebillede og energipolitik i
Rusland.

Ida Alban Adler. Stud. mag i
Østeuropa studier.

Ida har fokus på Rusland, Kaukasus
og Centralasien samt terrorisme og
terrorbekæmpelse i disse regioner.

Lars Bangert Struwe

Lars er generalsekretær i
Atlantsammenslutningen. Lars har
arbejdet med strategi og
sikkerhedspolitik i bl.a.
Forsvarsministeriet, Center for
Militære Studier og
Forsvarskommandoen. Han har er
ph.d. i historie og er cand. mag. i
historie og statskundskab.

Atlant Brief redigeres af Lars Bangert
Struwe og gennemgår peer review
inden publicering.

Atlantsammenslutningen

Atlantsammenslutningen er en sikkerhedspolitisk tænketank, der blev oprettet i 1950 som følge af Danmarks nyerhvervede medlemskab af NATO, hvor neutralitet blev ændret til alliancesamarbejde.

Denne nye udenrigspolitiske retning affødte et behov for at informere befolkningen om Danmarks nye internationale rolle, og resultatet blev oprettelsen af Atlantsammenslutningen.

Som uafhængig folkeoplysningsorganisation har Atlantsammenslutningen således haft til opgave at oplyse danskerne om sikkerheds-, forsvars- og udenrigspolitik i mere end 60 år.

Atlantsammenslutningen støttes af en årlig finanslovsbevilling via Udenrigsministeriet og Forsvarsministeriet.

*Atlantsammenslutningen
Ryvangs Allé 1, bygn. 203
2100 København Ø
Tlf. 3059 1944
Mail: atlant@atlant.dk*

Læs mere på
www.atlant.dk